Edward Nieznański

Prima via św. Tomasza w formalizacji E. Nieznańskiego

Studia Philosophiae Christianae 42/2, 206-207

2006

PRIMA VIA ŚW. TOMASZA W FORMALIZACJI E. NIEZNAŃSKIEGO[1]

Po dokonaniu formalizacji *prima via* św. Tomasza, O. J. M. Bocheński uznał ten poddany formalizacji argument za pragmatycznie nieważny (ungültig). E. Nieznański zreferował formalizację Bocheńskiego w *Studia Philosophiae Christianae* 42(2006)1, po czym zaproponował własną formalizację argumentu św. Tomasza, interpretującą myśl Akwinaty w sposób nie podlegający krytyce Bocheńskiego.

Oto zestaw skrótów zastosowanych w formalizacji:

e = *esse*,

$MADyxz$ = *y movetur ab x ad z*,

vy = *y est in motu* (*y* staje się bytem)

$vy \leftrightarrow \exists x MADyxe$ def. v,

$MOyx$ = *y movetur ab x* (*x movet y, x* przyczynia się do powstawania *y*)

$MOyx \leftrightarrow MADyxe$ def. MO,

$POxy$ = *x est in potentia ad y*,

$ACxy$ = *x est in actu relate ad y*,

Mx = *x est primum movens*,

Dx = *x est Deus*,

$R^1 = R \wedge \forall k\, (R^{k+1} = R^k; R)$ def. R^n,

$R^*xy \leftrightarrow \exists n\, R^n xy$ def. R^*.

Oto propozycja różnej od Bocheńskiego interpretacji i formalizacji *prima via* św. Tomasza z *Summa Theologiae* I, q. 2:

1. Certum est enim et sensu constat, aliqua moveri in hoc mundo.

$\exists y\, vy$

(Realizują się pewne zjawiska w tym świecie)

2. Omne autem quod movetur, ab alio movetur.

$\forall x\, \forall y\, (MOyx \rightarrow x \neq y)$ (twierdzenie T1)

3. Nihil enim movetur nisi secundum quod est in potentia ad illud ad quod movetur.

$\forall x\, \forall y\, (MOyx \rightarrow POye)$ (ont ad T1)

---

[1] Niniejszy tekst stanowi fragment pracy Edwarda Nieznańskiego „*Prima via* św. Tomasza w formalizacji Ojca Bocheńskiego", *Studia Philosophiae Christianae* 42(2006)1, 27-35, powtórzony w celu eliminowania błędów, które wkradły się przy składaniu artykułu do druku (*Redakcja*).

4. movet autem aliquid secundum quod est actu.

$\forall x\ \forall y\ (MOyx \rightarrow ACxe)$ (ont ad T1)

5. Movere enim nihil aliud est quam educere aliquid de potentia in actum

$\forall x\ \forall y\ (MOyx \leftrightarrow MADyxe)$ (def. *MO*)

6. de potentia autem non potest aliquid reduci in actum, nisi per aliquod ens in actu.

$\forall x\ \forall y\ (MOyx \rightarrow POye \wedge ACxe)$ (bo 3 i 4)

7. Non autem est possibile ut idem sit simul in actu et potentia secundum idem…

$\sim \exists x\ (POxe \wedge ACxe)$ (ont ad T1)

8. Impossibile est ergo quod, secundum idem et eodem modo, aliquid sit movens et motum, vel quod moveat seipsum

$\sim \exists x\ MOxx$ (bo 6 i 7)

9. omne ergo quod movetur ab alio moveri.

$\forall x\ \forall y\ (MOyx \rightarrow x \neq y)$ (twierdzenie T1, bo 8)

10. Si ergo id a quo movetur, moveatur, oportet et ipsum ab alio moveri; et illud ab alio.

$\forall x\ \forall y\ [MOyx \wedge vx \rightarrow x \neq y \wedge \exists z\ (MOxz \wedge z \neq x)]$ (ont ad T2)

11. Hic autem non est procedere in infinitum:

$\forall y\ [vy \rightarrow \exists x\ (MO^{*}yx \wedge x \neq y \wedge \sim vx)]$ (ont ad T2)

12. quia sic non esset aqliquod primum movens;

$MO^{*}\ \varepsilon\ Inf \leftrightarrow \forall x\ \forall y\ (MO^{*}yx \wedge x \neq y \rightarrow vx)$ (def. *Inf*)

13. et per consequens nec aliquod aliud movens,

$MO^{*}\ \varepsilon\ Inf \rightarrow \sim \exists y\ vy$ (ont ad T2)

14. quia moventia secunda non movent nisi per hoc quod sunt mota a primo movente

$Mx \leftrightarrow \exists y\ (MO^{*}yx \wedge x \neq y \wedge \sim vx)$ (def. *M*)

15. Ergo necesse est devenire ad aliquod primum movens, quod a nullo movetur;

$\exists x\ Mx$ (twierdzenie T2, bo 13, 1, 12, 14)

16. et hoc omnes intelligunt Deum.

$Dx \leftrightarrow Mx$ (def. *D*).